

NACZELNE DOWODZTWO W.P.

Warszawa, dnia 10. listopada 1920.r.

/Sztab Generalny/

Nr. 60.000/IV.

S O I S D E T A J N E .

B a r d z o p i l n e .

Demobilizacja, uzupełnia-
jące wskazówki mat. i
etap.

W związku z zapowiedzianą i częściowo przez bezterminowe urlopowanie już zapoczątkowaną demobilizacją, zamierzonym przegrupowaniem wojsk na froncie wschodnim i przesunięciem ich części do kraju oraz w uzupełnieniu i wyjaśnieniu "Wskazówek dla przeprowadzenia demobilizacji" /Wskademob/, wydanych przez M.S. Wojsk./Sztab, Oddz. I./ za Nr. 25.000/Mob., zarządza Nacz. Dow. po porozumieniu się z M.S. Wojsk. pod względem materialnym i etapowym co następuje:

I.

1./ Zapowiedziana demobilizacja musi być pod względem materialnym i etapowym przedewszystkiem tak przygotowana i przeprowadzona, aby ponowna mobilizacja odbyć się mogła jaknajspieszniej i bez większych trudności. O ile przy ponownej mobilizacji strona personalna w żadnym wypadku nie będzie przedstawiać trudności poważniejszych, o tyle ze strony materialnej trudności te będą olbrzymie, jeżeli demobilizacja nie będzie przeprowadzona pod tym właśnie kątem widzenia: "możliwość bliskiego wznowienia wojny."

W obecnej chwili rozkaz demobilizacyjny nie został jeszcze wydany i wszystkie czynności związane z demobilizacją uważane być muszą za wstępne i przygotowawcze.

2./ Najważniejszymi z tych czynności są w tej chwili przedewszystkiem zinwentaryzowanie i klasyfikacja całego posiadanego materiału, co do których to czynności wydano już rozkazy.

Dla umożliwienia należytego przeprowadzenia tych prac muszą być bezwzględnie wszystkie zakłady i urządzenia służące do materialnego zaopatrzenia armji w polu z taboru kolejowego rozładowane, w wyznaczonych rejonach stabilizowane i cały materiał musi być racjonalnie zmagazynowany, co rów-

nież zostało już nakazane.

Równocześnie muszą wszystkie warsztaty armji w polu przystąpić do gruntownego remontu wszelkich zniszczonych, a jeszcze użytecznych materiałów.

O ile te czynności zostaną dokładnie i sumiennie przeprowadzone i Nacz.Dow. i przez nie M.S.Wojsk. otrzyma wreszcie ścisłą ewidencję posiadanego przez armję w polu majątku, tak demobilizacja jak i ponowna mobilizacja odbyć się będą mogły w największym porządku i podług racjonalnego planu, którego w tej chwili ułożyć jeszcze niepodobna.

Wszystkie organa Nacz.Dow. mające do czynienia z mat. zaop. wydadzą w tym kierunku jeszcze dalsze szczegółowe zarządzenia i dopilnują, aby w najkrótszym czasie, a najpóźniej do końca b.m., otrzymało Nacz.Dow. dokładną ewidencję materiałową ze wszystkich działów mat. zaop.

3./ Wiadomem już jest, że pewna ilość dywizji przejdzie do kraju i tu będzie demobilizowana. Zasadniczo dywizje te zabiorą ze sobą cały posiadany materiał i nic na obszarze wojennym nie będzie im odebrane, jednakowoż zabiorą go tylko w ramach etatowych i podług norm wyposażenia materialnego ogłoszonych rozkazem Nr. 41.052/IV. z dn. 10/8., zaś wszelkie nadwyżki i zaoszczędzone zapasy winne im być - jak wogóle wszystkim jednostkom - już obecnie w myśl wydanych rozkazów odebrane i przekazane do zakładów armji.

Dow. armji dopilnują w szczególności wykonanie powyższego zarządzenia przy odejściu każdej jednostki z obszaru wojennego do kraju. W każdym wypadku Nacz.Dow./względnie Exp.M. S.Wojsk, dla spraw demob. frontu/ wyda jeszcze stosowne zarządzenia.

W ten sposób demobilizacja tych odchodzących do kraju jednostek odbędzie się pod bezpośrednimi rozkazami M.S.Wojsk.

4./ Do jakiego stopnia demobilizowane będą - zwłaszcza materialnie - jednostki pozostające na obszarze wojennym, jeszcze nie jest ustalonym. W każdym razie pozostać będą one musiały jeszcze czas dłuższy w pewnym pogotowiu wojennym i dlatego

ich materialna demobilizacja będzie nieco odmienna od demobilizacji jednostek przeniesionych do kraju.

II.

1./ "Obszar wojenny" będzie likwidowany i przekazywany pod rozkazy najbliższych względnie utworzyć się mających D.O.G. stopniowo i bez pośpiechu, a to ze względu na konieczność utrzymania jeszcze na nim dowództw, oddziałów i zakładów etapowych aż do ostatecznego ukończenia demobilizacji, należytego zorganizowania przez Tymczasowy Zarząd terenów przyfrontowych i etapowych administracji tego obszaru oraz wytepienia rozpowszechnionych tam epidemii. W każdym razie, nawet po przekazaniu większości obszaru wojennego D.O.G., utrzymany zostanie jeszcze na czas dłuższy pewien, choćby najszerszy obszar pod bezpośrednimi rozkazami dowództw frontowych, na którym nadal obowiązywać będą prawa i obowiązki obszaru wojennego.

2./ Obecnie największą pilność i uwagę poświęcić należy zorganizowaniu kordonów, które przy demobilizacji i już w obecnej chwili odgrywają pierwszorzędną rolę, przeciwdziałając odruchom przedczesnego, samowolnego i dzikiego porzucania szeregów, kradzieżom materiału wojennego, przemytnictwu i wrogiej agitacji.

Rozkazy w tym względzie są już wydane, uzupełniające instrukcje w opracowaniu.

3./ Organizacja etapowa obszaru wojennego pozostaje niezmienną, wydajność pracy D.O.E., D.P.E. i wogóle dowództw i oddziałów etapowych musi być jeszcze bardziej spotęgowana, gdyż od sprężystości tychże zależy przede wszystkim w głównej mierze ład i porządek przy przeprowadzeniu demobilizacji.

4./ Zachodnia granica "obszaru wojennego" pozostaje chwilowo niezmienną /obszar ten od wyjścia rozkazu demobilizacyjnego nazywać się będzie "były obszar wojenny wschodni"/ i stanowią tę granicę zwrócone ku wnętrzu kraju granice następujących powiatów: ZASZCZYKI, CZORTKOW, TREMBOWLA, TAR-

NOPOL, ZBARAZ, KRZEMIENIEC, DUBNO, WŁODZIMIERZ WOŁYNSKI, BRZESC LITEWSKI, WYSOKIE LITEWSKIE, BIELSK, BIAŁYSTOK, AUGUSTOW.

5./ Podział tego obszaru wojennego na okręgi etapowe, które stanowić będą równocześnie "okręgi demobilizacyjne", ustala się następująco:

Dow. 6. armji podlegają dwa O.E. i podział ten w każdym razie zostanie utrzymany, zatem nazwę "D.O.E. 3. armji" znosi się, a ustala się:

a/ małopolski O.E. 6. armji, złożony z powiatów BORSZCZOW, ZALESZCZYKI, HUSIATYN, CZORTKOW, SKAŁAT, TREMBOWLA, TARNOPOL i ZBARAZ, z siedzibą D.O.E. TARNOPOL o nazwie "małopolskie D.O.E. 6. armji".

b/ wołyński O.E. 6. armji, złożony z powiatów KRZEMIENIEC, OSTROG, DUBNO, WŁODZIMIERZ WOŁYNSKI, KOWEL, ŁUCK i ROWNE, z siedzibą D.O.E. KOWEL /później ROWNE/ o nazwie "wołyńskie D.O.E. 6. armji".

Czasowe uregulowanie granicy pomiędzy tymi dwoma O.E. aż do właściwej demobilizacji pozostawia się Dow. 6. armji. Obydwa O.E. razem stanowić będą jeden okręg demobilizacyjny 6. armji /siedziba D.O.D. LWOW, eksterytoryalnie/.

c/ O.E. 4. armji, złożony z powiatów BRZESC LITEWSKI, KOBRYN, PRUZANY, PINSK, SŁONIM, BARANOWICZE i NOWOGRODEK, z siedzibą D.O.E. KOBRYN, dokąd winno się natychmiast przenieść z BRZESCIA przyczem Dow. obozu warownego BRZESC LITEWSKI ze swym rejonem przechodzi pod bezpośrednie rozkazy Dow. armji względnie pod względem materjalnym pod rozkazy mającego się utworzyć D.O.D.

d/ O.E. 2. armji, złożony z powiatów WYSOKIE LITEWSKIE, BIELSK, BIAŁYSTOK, SOKOŁKA, AUGUSTOW, SUWAŁKI, SEJNY / te trzy powiaty z jednym wspólnem D.P.E. SUWAŁKI /, GRODNO, WOŁKOWYSK, LIDA, OSZMIANA, WILEJKA, SWIECIANY i DZISNA, z siedzibą D.O.E. WOŁKOWYSK.

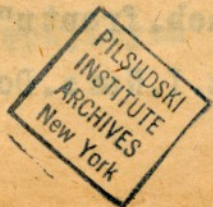
Czasowo pozostają z tego O.E. powiaty BIAŁYSTOK, SOKOŁKA, SUWAŁKI i GRODNO jeszcze pod rozkazami Dow.

3.armji, która dla spraw etapowych tych powiatów utrzymuje w GRODNIE dowództwo pod nazwą Expozytura D.O.E.3. armji, przy zwinięciu jednakowoż tej armji na północy Expozytura ta przechodzi automatycznie pod rozkazy D. O.E.2.armji i likwiduje się całkowicie. Stosunek Dow.3 armji do jej dotychczasowego D.O.E. na Wołyniu /obecnie wołyńskie D.O.E.6.armji/ ogranicza się wyłącznie do spraw jeszcze niezakończonych wymagających porozumienia się, gdyż odtąd to D.O.E. z całym jego aparatem i obszarem podlega pod każdym względem i wyłącznie Dow.6.armji; na armji 6. spoczywa jednak nadal obowiązek dostarczania dla 3.armji - jak długo ona istnieje - zapasów z WOŁYNIA, przy czym podstawę etapową 3.armji pozostaje nadal CHEŁM z linią dopływu na BRZESKO LITEWSKI i CZEREMCHĘ.

Zwinięcie 3.armji na północy odbędzie się pod względem etapowym na rzecz armji 2-giej i dlatego obydwie te armje winny już teraz pozostawać ze sobą w jaknajściślejszej łączności i przesyłać sobie wzajemnie wszystkie zasadnicze rozkazy i zarządzenia natury etapowej jak i wogóle materialnej do wiadomości. Urządzenia etapowe armji 3-ciej pozostawione na WOŁYNIU przechodzą jednak w każdym razie do armji 6-taj, a nie 2-giej.

6./ Jak wspomniano O.E. pokrywać się mają przy demobilizacji z "okręgami demobilizacyjnymi" i zmieniają wówczas swą nazwę, przy czym Dowództwa O.E. pozostają w swym składzie nie zmienione, podporządkowane D.U.D. pod nazwą "Inspekcja etapowa O.D. X-tej armji" a więc :

- a/ Małopolska Insp. Etap. O.D.6.armji w TARNOPOLU,
- b/ Wołyńska Insp. Etap. O.D.6.armji w KOWLU / ROWNEM /,
- c/ Insp. Etap. O.D.4.armji w KOBRYNIU,
- d/ Insp. Etap. O.D.2.armji w WOLKOWYSKU,
- e/ Expozytura D.O.E.3.armji w GRODNIE aż do jej rozwiązania: Insp. Etap. tymczasowego O.D.3.armji w GRODNIE.

III.

1./ Przeprowadzenie demobilizacji materialnej oprze się zatem zasadniczo o trzy armje, to znaczy o 6., 4. i 2. i tylko tymczasowo, o ile armje 3-cia miałyby demobilizować jako taka na północy, utworzy ona swoje własne D.O.D. z siedzibą w Grodnie i o granicach swego tymczasowego O.E., o czym wydany zostanie jeszcze rozkaz dodatkowy.

2./ Wyznaczone podstawy etapowe względnie centra stabilizowania zakładów armji, a mianowicie TARNOPOL i KOWEL /ROWNE/ dla 6-tej, BRZESC LITEWSKI i pomocniczo BARANOWICZE dla 4-tej BIAŁYSTOK i pomocniczo LIDA dla 2-giej armji oraz tymczasowo GRODNO dla 3-ciej, stanowić będą równocześnie ośrodki demobilizacyjne armji.

3./ Wykonione z Dow. armji D.O.D., o czym rozkaz zostanie jeszcze wydany, należy stabilizować: 6. armja w LNOWIE /eksterytorjalnie/, 4. armja w SŁONIMIU, 2. armja w LIDZIE.

Na czele D.O.D. staną Kwatermistrze armji z całym aparatem materialnego zaopatrzenia oraz uzupełnień personalnych /Oddz. IV. i I. i wszyscy Szefowie Wojsk specjalnych i Służb za wyjątkiem Szefa Inż. i Sap./, wobec czego w Dow. armji, pozostanie tylko z dowódcą i szefem sztabu część operacyjna i wywiadowcza dowództwa.

Zależność D.O.D. od dowódcy armji i pozostałej części Dow. armji zostanie jeszcze określona.

4./ W ten sposób nie tylko demobilizacja ale także dalsze zaopatrywanie materialne i uzupełnianie personalne tych jednostek będzie zadaniem D.O.D. według rozkazów Exp. M.S. Wojsk.

IV.

1./ Z dniem 10. b. m. wykania Nacz. Dow. W.P. /Sztab Gen./ ze siebie tę część z 2-gim Zastępcą Szefa Sztabu Gen.: Głównym Kwatermistrem na czele, która dotychczas miała za zadanie zaopatrzenie materialne frontu i część ta przejmuje nazwę "Expozytura M.S. Wojsk. dla spraw demob. frontu". Szczegółowy rozkaz wychodzi równocześnie z Oddz. I. Nacz. Dow.

Od dn. 10. b. m. zwracają się zatem Dow. armji we wszystkich sprawach materialnych do tejże Expozytury z wyjątkiem tych spraw, które już podług specjalnych rozkazów - jak zapotrzebowania gospodarcze - kierują bezpośrednio do właściwych Dep. M. S. Wojsk.

E. M. S. Wojsk. fr. zatrzymuje pocztę polową 53 i dla uniknięcia mylnego kierowania korespondencji nie należy do niej adresować "Warszawa", lecz tylko "poczta pol. 53".

2./ W ślad za tym rozkazem i w uzupełnieniu "Wskademob" wydanych przez M. S. Wojsk. wydadzą wszyscy Szefowie Wojsk specjalnych i Służb przy Nacz. Dow. oraz fachowe Sekcje Oddz. IV. szczegółowe zarządzenia.

3./ Utworzenie względnie wydzielenie z Dow. armji D. O. D. należy przygotować na dzień 20. b. m.

Rozkaz w tym względzie zostanie wydany przez E. M. S. Wojsk. fr.

Za zgodność:

Szef Oddziału IV.

Główny Kwatermistrz:

/-/ NORWID - NEUGEBAUER

gen. ppor.

[Handwritten signature]
ppłk. Szt. Gen.

O t r z y m u j ą :

- Dow. 6., 4., 2. i 3. armji.
- Szef Sztabu Gen. i 1-szy Zastępca Szefa Sztabu Gen.
- Adjutantura Gen. Naczelnego Wodza.
- Minister Spraw Wojskowych.
- Wiceminister Spraw Wojsk.
- M. S. Wojsk. Szef Sztabu i wszystkie Oddziały Sztabu i Dep.
- Misja Wojsk. franc. /4-te Biuro/.
- Wszystkie Oddziały, Szefowie wojsk spec. i Służb oraz Sekcje Oddz. IV. Nacz. Dow.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L. Dz. 57027, dnia 19 XI 1920 r.

złącz. Wyszła

S P R O S T O W A N I E

rozkazu Nr.60.000/IV.

Na stronie 2-iej w wierszu 8-ym od dołu należy po słowach "dla spraw Demob" skreślić słowo "frontu".

Na stronie 4-iej w drugim wierszu od góry należy skreślić słowo "WYSOKIE LITEWSKIE".

Na stronie 4-iej w pktcie d/ w wierszu 7-ym od dołu należy skreślić słowo "WYSOKIE LITEWSKIE".

Na stronie 6-iej w rozdziale IV. pktcie 1./ 6-tym wierszu od dołu należy umieścić zamiast "Z dniem 10.b.m." - "Z dniem 15.b.m." ----- zaś w wierszu 2-gim od dołu należy skreślić po słowach "Dla spraw Demob." słowo "frontu".

Na stronie 7-iej w pierwszym wierszu od góry należy umieścić zamiast "Od dnia 10.b.m." - "Od dnia 15.b.m."

Na stronie 7-iej w wierszu 11-ym ^{od dołu/} należy skreślić po słowach "E.M.S.Wojsk." słowo "fr." - w wierszu 3-im od dołu należy umieścić zamiast "Na dzień 20.b.m." - "Na dzień 25.b.m." - w ostatnim wierszu skreślić słowo "fr."

Za zgodność:
Szef Sekcji 1.Oddz.IV.

Jankowski
mjr.p.d.Szt.Gen.

Główny Kwatermistrz
/-/ NORWID - NEUGEBAUER
gen.ppor.